

Od września ubiegłego roku możliwe jest krzyżowe stosowanie przetworzonego białka zwierzęcego w paszach dla drobiu i świń. Złagodzenie restrykcji zmniejszy skutki ujemnego bilansu białka paszowego w UE oraz może wpłynąć na obniżenie kosztów produkcji pasz.

PAP dla świń i drobiu

Jeszcze do końca XX wieku produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego stanowiły bardzo ważny komponent wysokobiałkowy w paszach dla zwierząt gospodarskich. Szybkie rozprzestrzenianie się epidemii choroby szalonych krów (BSE)

spowodowało, że w 2001 r. wprowadzono zakaz stosowania mączek w żywieniu przeżuwaczy, a następnie zakaz ten rozszerzono na inne zwierzęta gospodarskie. W krajach UE białka pochodzenia zwierzęcego mogły być stosowane jedynie w karmach dla psów i kotów oraz dla zwierząt mięsożernych futerkowych. Przetworzone białka drobiowe i wieprzowe były w kolejnych latach dopuszczone do stosowania w żywieniu ryb. Natomiast mączki mięsno-kostne pochodzące z utylizacji przeżuwaczy mogą być wykorzystywane wyłącznie na cele energetyczne oraz do produkcji polepszaczy glebowych.

We wrześniu ubiegłego roku weszło w życie rozporządzenie Komisji (UE) 2021/1372 zezwalające na krzyżowe stosowanie przetworzonego białka zwierzęcego (PAP) w paszach dla drobiu i świń. Zniesienie zakazu dotyczącego skarmiania wybranych białek zwierzęcych stało się możliwe dzięki szczegółowym badaniom dotyczącym bezpieczeństwa tych materiałów oraz opracowaniu skutecznych testów odróżniających pochodzenie gatunkowe poszczególnych rodzajów PAP.

PAP (z *ang. processed animal proteins*) to białka pochodzenia zwierzęcego, które zostały poddane odpowiedniej obróbce, aby mogły być wykorzystane bezpośrednio jako pasza lub jako składnik paszy dla zwierząt.

Zgodnie z nowymi przepisami dozwolone jest stosowanie:

- PAP pochodzącego ze świń i owadów w paszach dla drobiu,
- PAP pochodzącego z drobiu i owadów w żywieniu świń,

- żelatyny i kolagenu pochodzących od przeżuwaczy w paszach dla zwierząt gospodarskich innych niż przeżuwacze.

Złagodzenie restrykcji dotyczy wyłącznie stosowania przetworzonego białka zwierzęcego. W UE obowiązują odrębne definicje prawne dla mączki mięsno-kostnej i dla PAP. Według unijnych przepisów mączka mięsno-kostna oznacza białko zwierzęce uzyskane z przetwarzania materiałów wysokiego ryzyka kategorii 1 lub 2. Może być wytwarzana z surowca, którym są np. zwłoki padłych zwierząt. Natomiast PAP oznacza białko zwierzęce otrzymane wyłącznie z odpadów poubojowych kategorii 3, pochodzących od zdrowych zwierząt rzeźnych.

Należy podkreślić, że nadal obowiązuje całkowity zakaz paszowego wykorzystania mączek mięsnych i mięsno-kostnych wytworzonych z produktów ubocznych pochodzących z przerobu materiałów wysokiego ryzyka kategorii 1 i 2 oraz jakichkolwiek białek przeżuwaczy.

Nowe rozporządzenie określa także metody pozyskiwania surowców do produkcji PAP, sposób ich przetwarzania w zakładach utylizacyjnych i w wytwórniach pasz oraz zasady stosowania przez rolników gotowych mieszanek paszowych zawierających takie białka. W trakcie transportu i wytwarzania PAP muszą być przestrzegane wszystkie wymogi, by

całkowicie wyeliminować możliwość zanieczyszczenia paszy innymi produktami pochodzenia zwierzęcego. W gospodarstwach utrzymujących drób i trzodę chlewną należy przede wszystkim zachować wymóg krzyżowego skarmiania przetworzonego białka zwierzęcego.

Produkcja PAP wymaga ścisłego nadzoru nad zakładami przetwarzającymi białka zwierzęce i wytwórniami pasz oraz przeprowadzania systematycznych urzędowych kontroli i analiz pasz w celu zbadania pochodzenia białek zwierzęcych i określenia ich gatunku (na podstawie DNA) w gotowych mieszankach. Nadzór nad wytwarzaniem, wprowadzeniem do obrotu i stosowaniem PAP sprawuje Inspekcja Weterynaryjna.

Decyzja zezwalająca na krzyżowe skarmianie PAP może wpłynąć na poprawę bilansu białka paszowego w kraju oraz pozwoli na zminimalizowanie importu komponentów wysokobiałkowych, w tym głównie poekstrakcyjnej śruty sojowej. Poza ograniczeniem zapotrzebowania na soję, stosowanie mączek zwierzęcych może przyczynić się do obniżenia kosztów produkcji pasz dla drobiu i świń oraz do zmniejszenia nakładów ponoszonych na utylizację odpadów z rzeźni. Skarmianie przetworzonych białek zwierzęcych może zwiększyć efektywność żywienia oraz ułatwi bilansowanie dawek pokarmowych. PAP stanowią bowiem bogate źródło białka o bardzo korzystnym składzie aminokwasów egzogennych, które obecnie muszą być uzupełniane w paszach poprzez dodatek aminokwasów syntetycznych. Brak związków antyżywniowych sprawia, że ich strawność jest wyższa niż białka sojowego. Charakteryzują się wysoką koncentracją tłuszczu surowego i mają wyższą energię metaboliczną niż inne komponenty białkowe. Mączki zwierzęce stanowią również bardzo dobre źródło wapnia i fosforu. Pierwiastki te występują w formie całkowicie przyswajalnej przez zwierzęta.

Zakres stosowania drobiowego i wieprzowego PAP będzie uzależniony głównie od dostępności na rynku nowych produktów zwierzęcych oraz ich ceny w stosunku do innych komponentów wysokobiałkowych. Firmy paszowe z uwagi na duże obostrzenia i związane z tym znaczne koszty wytwarzania bardzo ostrożnie podchodzą do podjęcia produkcji mieszanek zawierających tego rodzaju białko zwierzęce.

AUTOR:

*Tadeusz Matyka, Główny Specjalista ds. zwierzęcej,
Dział Technologii Produkcji Rolniczej i Doświadczalnictwa,
Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku.*